

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Vladika a sudcov JUDr. Ivana Machyniaka a JUDr. Jozefa Kolcuna v právnej veci žalobkyne **B. H.**, bývajúcej v B., proti žalovanému **I. Z.**, bývajúcemu v K., za účasti vedľajšieho účastníka **S.**, so sídlom v B., zast. **A., a.s.**, so sídlom v B., o **náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 31 C 33/01, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 19. októbra 2005 sp. zn. 4 Co 9/2005, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 19. októbra 2005 sp. zn. 4 Co 9/2005 a rozsudok Okresného súdu Bratislava III z 9. decembra 2003 č.k. 31 C 31/01-238 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súdu Bratislava III na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Bratislava III rozsudkom z 9.12.2003 č.k. 31 C 33/2001-238 v spojení s doplňujúcim rozsudkom zo 4.11.2004 č. k. 31 C 33/2001-282 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 6.718.613 Sk, náhradu trov konania v sume 233.990 Sk k rukám jej právneho zástupcu a na účet okresného súdu trovy štátu v sume 200 Sk, všetko do 5 dní od právoplatnosti rozsudku a vo zvyšku žalobu zamietol. Vychádzal zo zistenia, že žalovaný spôsobil dňa 25.11.1999 pri riadení osobného motorového vozidla pod vplyvom alkoholu dopravnú nehodu tým, že neprispôsobil rýchlosť jazdy svojho vozidla stavu a povahe

vozovky a nedal prednosť inému vozidlu v jazde. Pri tejto dopravnej nehode žalobkyňa utrpela ťažkú ujmu na zdraví s bolestivými a trvalými následkami. Za škodu, ktorá jej týmto vznikla, je daná zodpovednosť žalovaného. Pri určení rozsahu náhrady dospel k záveru, že tu sú dôvody hodné osobitného zreteľa pre zvýšenie odškodnenia tak za bolesť, ako aj za sťaženie spoločenského uplatnenia. V prípade odškodnenia za bolesť priznal zvýšenie o 35 – násobok zo základného bodového ohodnotenia 1.042,5 bodov v sume 2.189.250 Sk (po odpočítaní už poskytnutého plnenia 72.000 Sk v sume 2.117.250 Sk), ktoré považoval za zodpovedajúce vytrpenej bolesti (žalobkyňa utrpela ťažké poranenia – pomliaždenie mozgu, zlomeninu lebečnej kosti, rebier, oboch členkov, obojstrannú zlomeninu panvy, stlačenie hrudníka, zmliaždenie srdca a iné). V súvislosti s odškodnením sťaženia spoločenského uplatnenia považoval za primerané zvýšenie predstavujúce 40 – násobok základného ohodnotenia 2.475 bodov, čo činí sumu 5.940.000 Sk (po odpočítaní už poskytnutého plnenia 153.000 Sk sumu 5.787.000 Sk). Pri rozhodovaní o odškodnení sťaženia spoločenského uplatnenia vychádzal zo zistení, že žalobkyňa utrpela zranenia, ktoré sú sprevádzané trvalými následkami s perspektívou ďalšieho zhoršenia zdravotného stavu s dopadmi v oblasti mobility, nevyhnutných životných úkonov a prác v domácnosti a že bola v čase dopravnej nehody v produktívnom veku 36 rokov a vzhľadom na trvalé následky, nemôže viesť plnohodnotný rodinný, partnerský, intímny, ako aj spoločenský život tak, ako tomu bolo dovtedy. V súlade s požiadavkou uvedenou v zrušujúcom uznesení krajského súdu dospel k záveru, že škoda bola spôsobená aj zavinením žalobkyne z dôvodu, že viedla motorové vozidlo bez vodičského oprávnenia. Vzhľadom na túto skutočnosť a s prihliadnutím na to, že žalobkyňa nemala žiadnu účasť na vzniku dopravnej nehody (ani ďalší účastník nehody, hoci držiteľ vodičského oprávnenia nedokázal nehode zabrániť), ustálil jej mieru zavinenia na vzniku škody v rozsahu 10 %, v ktorej výške žalobkyňa znáša škodu pomerne (§ 441 Občianskeho zákonníka, ďalej OZ). Okrem toho okresný súd použil zmierňujúce ustanovenie Občianskeho zákonníka (§ 450 OZ), keď dospel k názoru, že v danom prípade tu sú dôvody hodné osobitného zreteľa pre zníženie škody, a to v rozsahu 5 % (na majetkové pomery žalovaného však neprihliadol, keďže tieto sú významné pri uplatňovaní prípadného regresného nároku vedľajšieho účastníka). Okresný súd tak žalobkyni priznal celkom náhradu škody v sume 6.718.613 Sk a v časti nároku nad túto sumu žalobu ako nedôvodnú zamietol.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 19. októbra 2005 sp. zn. 4 Co 9/2005 na odvolanie žalobkyne aj vedľajšieho účastníka na strane žalovaného, rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s dopĺňujúcim rozsudkom potvrdil a žalovanému uložil povinnosť zaplatiť

žalobkyni náhradu trov odvolacieho konania v sume 34.640 Sk k rukám jej právneho zástupcu do troch dní. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že súd prvého stupňa sa dôsledne vyporiadal nielen s otázkou zodpovednosti žalovaného za škodu, zavinenia žalobkyne na vzniku škody a že v danej veci ide o prípad hodný osobitného zreteľa pre mimoriadne zvýšenie odškodnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia nad sumu stanovenú v odsekoch 1 a 2, ale aj s otázkou určenia primeranosti zvýšenia odškodnenia tak za bolesť, ako aj za sťaženie spoločenského uplatnenia nad zákonom stanovené sumy. Aj podľa názoru odvolacieho súdu zvýšenie bolestného v rozsahu 35 - násobku základného bodového ohodnotenia zodpovedá vytrpenej bolesti v súvislosti s poškodením zdravia žalobkyne spôsobenej dopravnou nehodou. Zvýšením sťaženia spoločenského uplatnenia o 40 – násobok základného bodového ohodnotenia je primerane vyjadrená proporcionalita medzi stratou životného uplatnenia žalobkyne a finančným plnením majúcim povahu zadosťučinenia. K otázke zavinenia žalobkyne na vzniku škody uviedol, že žalobkyňa prispela k vzniku dopravnej nehody a následne ku škode tým, že motorové vozidlo viedla bez vodičského oprávnenia. Súd prvého stupňa správne ustálil mieru jej zavinenia v rozsahu 10 %, keď zohľadnil okolnosti kolízie motorových vozidiel, z ktorých je zrejmé, že ani ďalší účastník dopravnej nehody, držiteľ vodičského oprávnenia, nedokázal nehode zabrániť. Pri použití zmierňujúceho sudcovského práva upraveného v ustanovení § 450 OZ okresný súd správne určil výšku primeraného zníženia náhrady škody v rozsahu 5 %. Za dôvody hodné osobitného zreteľa odôvodňujúce použitie tohto zákonného ustanovenia považoval, na rozdiel od súdu prvého stupňa, osobné a majetkové pomery žalovaného a v zhode so súdom prvého stupňa skutočnosť, že škoda na zdraví bola sčasti spôsobená aj zavinením žalobkyne.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu, na základe podnetu žalobkyne, podal včas mimoriadne dovolanie generálny prokurátor, podľa ktorého odvolací súd nesprávne rozhodol, pokiaľ potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v časti, v ktorej tento súd rozhodol o pomernom obmedzení, resp. znížení náhrady škody podľa § 441 OZ a § 450 OZ. Navrhol preto rozsudok odvolacieho súdu a tiež okresného súdu zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu Bratislava III na ďalšie konanie. Uviedol, že krajský súd a tiež okresný súd sa nesprávne vyporiadali s otázkou zavinenia žalobkyne. Je síce pravdou, že žalobkyňa viedla motorové vozidlo bez vodičského oprávnenia, avšak nie je zrejmé ako táto skutočnosť prispela k vzniku dopravnej nehody. Z vykonaného dokazovania nevyplýva, že by žalobkyňa ako vodič dala svojim

konaním dôvod na vznik dopravnej nehody (jazdila po hlavnej ceste rýchlosťou asi 45 km/h, mala rozsvietené svetlá a teda ako vodič v rámci jazdy neporušila žiadne ustanovenia zákona č. 315/1996 Zb.). Naopak žalovaný viedol motorové vozidlo pod vplyvom alkoholu, prekročil povolenú rýchlosť a nerešpektoval dopravné značenie daj prednosť v jazde. Jedine toto jeho konanie zapríčinilo dopravnú nehodu a následne škodu na zdraví žalobkyne. K dopravnej nehode by nepochybne došlo aj v prípade, keby žalobkyňa bola držiteľkou vodičského oprávnenia. Neboli preto splnené zákonné predpoklady pre aplikáciu ustanovenia § 441 OZ, najmä príčinná súvislosť medzi vznikom škody a protiprávnym úkonom žalobkyne. Z rovnakých dôvodov neobstojí ani použitie ustanovenia § 450 OZ v časti, kde súdy argumentujú zavinením žalobkyne. Bolo potrebné tiež zvážiť, či a do akej miery možno využiť zmierňujúce sudcovské právo, ak škoda bola spôsobená následkom požitia alkoholických nápojov. V tejto časti odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu je nepostačujúce. Keďže týmito rozhodnutiami bol porušený zákon a nápravu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, je daná opodstatnenosť ním podaného mimoriadneho dovolania (§ 243e O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Žalobkyňa sa k mimoriadnemu dovolaniu podanému generálnym prokurátorom pripojila.

Žalovaný, ani vedľajší účastník sa k mimoriadnemu dovolaniu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas (§ 243g O.s.p.) generálny prokurátor za splnenia podmienok požadovaných ustanovením § 243e O.s.p., preskúmal vec bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je dôvodné.

Z obsahu mimoriadneho dovolania je zrejmé, že generálny prokurátor ním napáda nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom v otázke zavinenia poškodenej (žalobkyne) na vzniku škody (§ 441 OZ) a v otázke použitia zmierňujúceho sudcovského práva (§ 450 OZ). Dovolací súd, vychádzajúc zo zásady viazanosti dovolacími dôvodmi (§ 242 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.), preskúmal preto len správnosť týchto generálnym prokurátorom označených právnych otázok.

Podľa § 441 OZ ak bola škoda spôsobená aj zavinením poškodeného, znáša škodu pomerne; ak bola škoda spôsobená výlučne jeho zavinením, znáša ju sám.

Toto zákonné ustanovenie sa vzťahuje na prípady, kedy škoda spôsobená poškodenému je nielen výsledkom protiprávneho konania škodcu, ale sa na jej vzniku čiastočne, resp. celkom podieľalo konanie samotného poškodeného. Pre záver o zodpovednosti na strane poškodeného musia byť rovnako splnené všetky základné predpoklady zodpovednosti za škodu (§ 420 OZ) a to protiprávne konanie, vznik škody a príčinná súvislosť medzi nimi, pričom zavinenie sa predpokladá. Zodpovednosť škodcu je potom obmedzená v rozsahu, v akom rozsahu vznikla škoda tiež následkom protiprávneho úkonu poškodeného.

Krajský súd v zhode s okresným súdom vychádzal v posudzovanej veci z právneho názoru, podľa ktorého k vzniku zažalovanej škody prispela aj samotná žalobkyňa tým, že viedla osobné motorové vozidlo bez vodičského oprávnenia. Krajský súd toto protiprávne konanie žalobkyne považoval za jednu z príčin vzniku škody, pričom dospel k záveru, že miera jej spoluzavinenia je podstatne nižšia než zavinenie žalovaného.

Generálny prokurátor nesúhlasí so záverom odvolacieho súdu, že konanie žalobkyne je vo vzťahu so vznikom škody z dopravnej nehody v príčinnej súvislosti a dôvodí, že škodu zapríčinilo výlučne protiprávne konanie žalovaného.

O vzťah príčinnej súvislosti ide vtedy, ak škoda vznikla následkom protiprávneho úkonu škodcu, t. j. ak jeho konanie a škoda je vo vzájomnom pomere príčiny a následku. Musí byť teda preukázané, že nebyť protiprávneho úkonu, ku škode by nedošlo. Ak bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nenastáva. Atribútom príčinnej súvislosti je „priamosť“ pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo (bezprostredne) predchádza následku a vyvoláva ho. Vzťah príčiny a následku musí byť preto priamy, bezprostredný, neprerušovaný; nestačí, ak je iba sprostredkovaný. Škodlivý následok nemusí byť vždy vyvolaný jedinou príčinou. Môže ísť len o jednu z príčin, ktorá sa podieľa na nepriaznivom následku, o odškodnenie ktorého ide; vždy však musí ísť o príčinu podstatnú. V takomto prípade už z pôsobenia prvotnej príčiny sa musí dať vyvodit'

existencia vecnej súvislosti so vznikom škodlivého následku. Nie je totiž rozhodujúce časové hľadisko, ale vecná súvislosť príčiny a následku (porovnaj R 21/1992).

V posudzovanej veci treba prisvedčiť generálnemu prokurátorovi, že protiprávne konanie, ktorého sa dopustila žalobkyňa spočívajúce v tom, že viedla motorové vozidlo bez vodičského oprávnenia, vo vzťahu k vzniknutej škode, nie je vo vzájomnom pomere príčiny a následku. Táto skutočnosť nebola a ani nemohla byť jednou z podstatných, bezprostredných príčin, prečo k dopravnej nehode došlo. Nie je možné totiž vyvodiť, že príčinou toho, že žalovaný viedol motorové vozidlo pod vplyvom alkoholu, prekročil povolenú rýchlosť a nerešpektoval dopravné značenie, bola skutočnosť, že žalobkyňa jazdila motorovým vozidlom bez vodičského oprávnenia. Zo skutkových zistení súdov obidvoch stupňov vyplýva, že bezprostrednou príčinou dopravnej nehody bolo konanie žalovaného, ktorý pod vplyvom alkoholu neprispôbil rýchlosť jazdy svojho vozidla stavu a povahe vozovky a nedal prednosť inému vozidlu v jazde. Tým porušil viaceré ustanovenia zákona č. 315/1996 Z.z. o premávke na pozemných komunikáciách (§ 4 ods. 3 písm. a/, § 15 ods. 1 a § 19 ods. 1 cit. Zákona). Predovšetkým nedal prednosť v jazde vozidlám prichádzajúcim po ceste označenej dopravnou značkou ako hlavná cesta. Keby pravidlá cestnej premávky neporušil, nespôsobil by stret s vozidlom žalobkyne a ku vzniku škody by nedošlo. Naopak, z vykonaného dokazovania pred súdmi nižších stupňov vyplýva, že žalobkyňa v čase dopravnej nehody jazdila po hlavnej ceste vpravo, rýchlosťou asi 45 km/h, mala rozsvietené svetlá a teda, ako vodič v rámci jazdy s motorovým vozidlom, neporušila žiadne ustanovenia zákona č. 315/1996 Z.z. (okrem, že nebola držiteľkou vodičského oprávnenia). Bezprostrednou a hlavnou príčinou (jednou z príčin), ktorá spôsobila vznik škody na zdraví žalobkyne, teda nebola skutočnosť, že žalobkyňa viedla motorové vozidlo bez vodičského oprávnenia. Zo zistených okolností je totiž nepochybné, že k dopravnej nehode a teda ku vzniku škody na zdraví žalobkyne, by došlo aj v prípade, nebyť jej protiprávneho úkonu. Právny názor odvolacieho súdu (tiež súdu prvého stupňa) na otázku príčinnej súvislosti medzi vznikom zažalovanej škody a protiprávnym konaním žalobkyne je teda nesprávny. Následne odvolací súd (aj súd prvého stupňa) vec nesprávne právne posúdil z hľadiska ustanovenia § 441 OZ a nesprávne dospel k záveru, že škoda bola čiastočne spôsobená aj zavinením samotnej žalobkyne. Generálny prokurátor preto opodstatnene namietal, že súdy nižších stupňov posúdili otázku zavinenia žalobkyne v rozpore s ustanovením § 441 OZ v spojení s ustanovením § 420 OZ.

Vzhľadom na vyššie uvedené závery, treba prisvedčiť generálnemu prokurátorovi aj v tom, že súdy nižších stupňov považovali nesprávne za dôvod hodný osobitného zreteľa pre primerané zníženie náhrady škody v zmysle § 450 OZ skutočnosť, že škoda bola spôsobená aj zavinením žalobkyne. Rovnako opodstatnene namietal, že odvolací súd svoj názor, že v danej veci ide o prípad, na ktorý je možné vzťahovať ustanovenie § 450 OZ bližšie neodôvodnil a nepodložil konkrétnymi okolnosťami daného prípadu. Rozsudok odvolacieho súdu v tejto časti tak zostal pre nedostatok dôvodov nepreskúmateľný.

Odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa, ako aj odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu musia mať náležitosti uvedené v ustanovení § 157 ods. 3 O.s.p. (§ 211 O.s.p.). Musia obsahovať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku. Súdy sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musia vypoariadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a ich myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijali. Účelom odôvodnenia rozsudku je predovšetkým preukázať správnosť rozsudku. Odôvodnenie musí byť súčasne i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutí v konaní o riadnom alebo mimoriadnom opravnom prostriedku, t.j. musí byť preskúmateľné.

V posudzovanej veci sa odvolací súd v odôvodnení tejto časti rozsudku obmedzil len na konštatovanie, že použitie zmierňujúceho sudcovského práva upraveného v § 450 OZ je zdôvodnené okolnosťami prípadu a to osobnými pomermi žalovaného a skutočnosťou, že škoda na zdraví žalobkyne bola spôsobená aj jej zavinením, ktorý záver je navyše nesprávny. V odôvodnení rozhodnutia neuviedol, prečo považoval danú vec za výnimočný prípad, kedy mimoriadne možno rozsah náhrady škody primerane znížiť, k akým konkrétnym zvláštnostiam v tejto súvislosti prihliadol, akým spôsobom sa vypoariadal s okolnosťami, za ktorých ku škode došlo (najmä, že škoda bola spôsobená následkom požitia alkoholických nápojov zo strany žalovaného) a podobne. So zreteľom na vyššie uvedené je v dovolacom konaní nemožné preskúmať, na základe akých skutkových okolností odvolací súd rozhodol v otázke zníženia náhrady škody a teda, či túto otázku správne po právnej stránke posúdil. Konanie pred krajským súdom trpí preto aj tzv. inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

So zreteľom na vyššie uvedené možno uzavrieť, že mimoriadnym dovolaním generálneho prokurátora napadnutý rozsudok odvolacieho súdu je postihnutý vadami uvedenými v § 243f ods. 1 písm. b/ a c/ O.s.p., z ktorého dôvodu ho Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil. Keďže rovnakými vadami trpí aj konanie pred súdom prvého stupňa, zrušil aj jeho rozsudok a vec vrátil Okresnému súdu Bratislava III na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 veta za bodkočiarkou a ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.); právny názor dovolacieho súdu v tomto rozhodnutí vyslovený je pre okresný súd záväzný (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. januára 2008

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:

